

Այո՛ւմի՛նե փայլաթիթեղի արտադրությունը Հայաստանում

*Շուկայի ընդլայնման և շահույթի
ապելացման հնարավորություններ*

ԸՆՅԱՆՈՒՐ ԱԿՆԱՐԿ

Այլումինե փայլաթիթեղի արտադրության պատմությունը Հայաստանում

Այլումինե փայլաթիթեղի արտադրությունը Հայաստանում առաջին անգամ շահագործման է հանձնվել 1950 թվականին Խորհրդային Միության տարիներին: Առաջին գործարանը՝ **«Քանաքեռի այլումինի ձուլարանը»**, 1980-ականներին ԽՍՀՄ-ում և Եվրոպայում խոշորագույններից մեկն էր: Խորհրդային Միության փլուզումից հետո գործարանը սեփականաշնորհվեց, և **«Ռուսալ-Արմենալը»** ստանձնեց: Մեր օրերում **«Ռուսալ-Արմենալ»-ը** Հայաստանում այլումինե փայլաթիթեղի արտադրության շուկայի առաջատարն է:

Փաստեր ու թվեր

2022 թվականին Հայաստանից այլումինի և դրանից պատրաստված իրերի արտահանման ծավալը կազմել է շուրջ **142 մլն ԱՄՆ դոլար**: Նույն տարում Հայաստան է ներմուծվել **99 մլն ԱՄՆ դոլարի 35 հազար տոննա** չմշակված այլումին: Հայաստանն արտահանել է **132 մլն ԱՄՆ դոլարի** այլումինե արտադրանք. Նույն տարում Հայաստանն արտահանել է 14 մլն ԱՄՆ դոլարի 6000 տոննա չմշակված այլումին: Այլումինե փայլաթիթեղի արտադրանքի արտահանման աճը 2015 թ. ի վեր կազմել է 7%, իսկ ներմուծմանը՝ 16%: Համաշխարհային մակարդակում նույն միտումն է նկատվում. այլումինե արտադրանքի առևտուրը տարեկան կտրվածքով աճել է միջինը 8,5%-ով 2015 թվականից:

Նպատակ

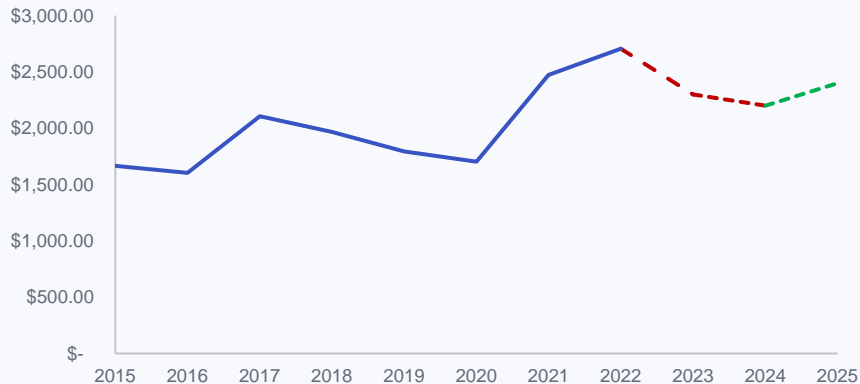
Հայաստանի այլումինե փայլաթիթեղի շուկան ուղղված է ոչ թե տեղում վերջնական արտադրանքի ստեղծմանը, այլ սահմանափակված է այլումինե փայլաթիթեղի արտադրությամբ և արտահանմամբ:

Սա թողնում է հսկայական չօգտագործված տեղական և համաշխարհային շուկա, որն արժե ուսումնասիրել:

Մեր նպատակն է հետազոտել այլումինե փայլաթիթեղի արտադրության ինչպես տեղական, այնպես էլ համաշխարհային շուկաները ու ուսումնասիրել տեղական արտադրության արժեքային շղթային ինտեգրվելու հնարավորությունները:

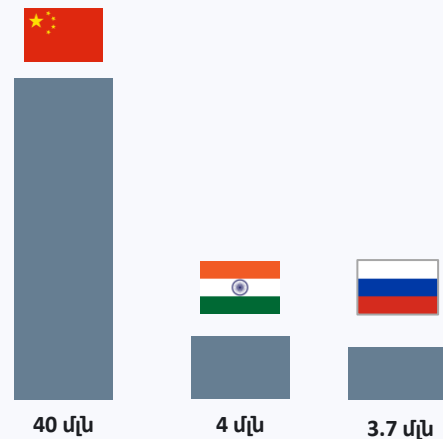
Այլումինը որպես ապրանք – սպասվում է գնաճի դանդաղում

Այլումինի գինը (տոննայի համար)
Տարեկան միջին

2023 թվականի առաջին եռամսյակում այլումինի գները **32%-ով բարձր են եղել 2015-2019 թվականների միջինից**: Այնուամենայնիվ, 2023 թվականի երրորդ եռամսյակում նախորդ եռամսյակի համեմատ գինը **ցածր էր 5%-ով**: Ակնկալվում է, որ **2024 թվականին գները կշարունակեն իջնել, իսկ 2025 թվականին կվերականգնվեն՝ աճելով ընդամենը 9%-ով** (Համաշխարհային բանկի կանխատեսում):

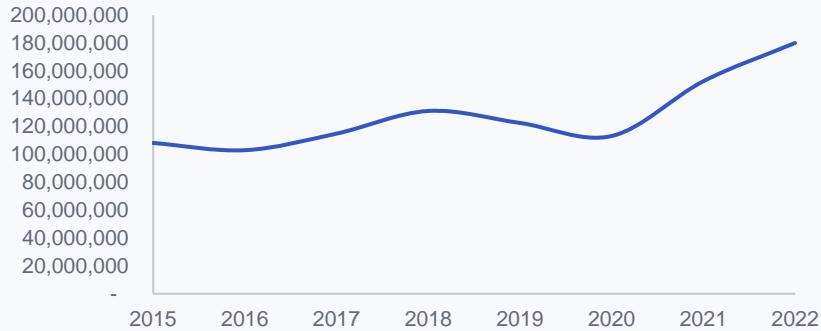
Այլումին արտադրող առաջին 3 երկրները
2022, Մետրիկ տոննա

Չինաստանն աշխարհում այլումինի խոշորագույն արտադրողն է: Ուստի, շուկայում գների տատանումները պայմանավորված են Չինաստանի մատակարարման ու արտադրական հնարավորություններով:

Այլումինե փայլաթիթեղի համաշխարհային շուկա – պահանջարկն աճում է

Այլումինե արտադրանքի համաշխարհային առևտրի ծավալը, 1000 ԱՄՆ դոլար (բացառությամբ՝ չմշակված այլումինը)

2015 թվականից ի վեր այլումինե արտադրանքի ծավալի միջին տարեկան աճը կազմել է **8.5%: Հետևյալից ամենաշատ ժամանակահատվածում գրանցվել է զգալի աճ՝ 2021թ. աճը կազմել է 34%:** Հետագոտությունները ցույց են տալիս, որ այլումինի շուկան կշարունակի աճել կայուն տեմպերով, հաշվի առնելով էլեկտրահաղորդման գծերում, **էլեկտրական մեքենաների ու արևային մարտկոցներում դրա օգտագործման աճող պահանջարկը:**

Առաջին 5 Ներմուծողներ

- ԱՄՆ
- Գերմանիա
- Չինաստան
- Մեքսիկա
- Իտալիա

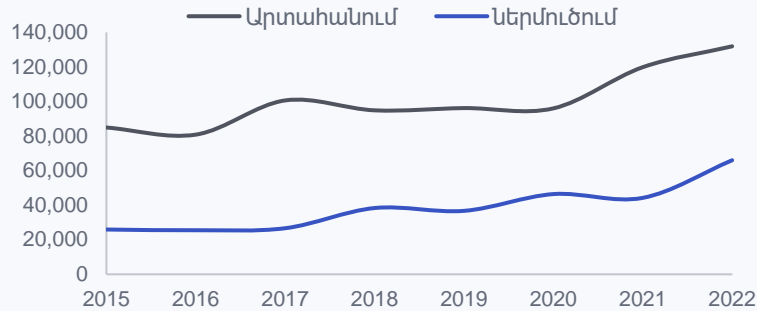
Առաջին 5 արտահանողներ

- Չինաստան
- Գերմանիա
- ԱՄՆ
- Կանադա
- Ռուսաստան

2022 թվականին այլումինը և դրանից պատրաստված իրերը (ներառյալ չմշակված) **16-րդ ամենաշատ ներմուծվող ապրանքներն** են աշխարհում (ընդհանուր ներմուծման 1.1%-ը) և **17-րդ ամենաշատ արտահանվող ապրանքները** (ընդհանուր արտահանման 1.1%-ը): Այլումինե փայլաթիթեղը աշխարհում 6-րդ ամենաներմուծվող և 7-րդ ամենաարտահանվող արտադրանքն է (2022թ.՝ այլումինի ընդհանուր առևտրի 20%-ը):

Հայկական այլումիների շուկա – առկա է աճի միտում

Այլումիներ արտադրանքի արտաքին առևտրաշրջանառություն 1000 ԱՄՆ դոլար (բացառությամբ չմշակված) | Հայաստան

2015 թվականից ի վեր Հայաստանում այլումիների **արտահանման** միջին տարեկան աճը կազմել է 7%, իսկ ներմուծմանը՝ 16%: Հետևյալի դեպքում ժամանակահատվածում նկատելի է միայն արտահանման աճ, ինչը կազմել է 24%: 2022թ. ներմուծվել է 35,000 տոննա չմշակված այլումի (ամբողջությամբ Ռուսաստանից)՝ 99 մլն ԱՄՆ դոլարի: Նույն տարում Հայաստանն արտահանել է 6,000 տոննա **չմշակված այլումի**՝ 14 մլն ԱՄՆ դոլարի:

Հայաստանից արտահանում, 2022թ. առաջին 5 երկրներ

- Գերմանիա (59 մլն ԱՄՆ դոլար)
- Լեհաստան (19 մլն ԱՄՆ դոլար)
- Իտալիա (12 մլն ԱՄՆ դոլար)
- Նիդերլանդներ (12 մլն ԱՄՆ դոլար)
- Միացյալ Թագավորություն (7 մլն ԱՄՆ դոլար)

Հայաստանի այլումիների **արտահանման հիմնական գործընկերներից մեկն ԱՄՆ-ն էր**: Սակայն Ռուսաստանի դեմ կիրառված պատժամիջոցներից հետո Հայաստանը տուժեց և կորցրեց ԱՄՆ-ին որպես այլումիներ արտադրանք ներկրող: 2018-2021 թվականներին այլումիներ արտադրանքի **արտահանման միջին արժեքը ԱՄՆ կազմել է 25 մլն. ԱՄՆ դոլար**: Պատժամիջոցների կիրառումից հետո 2022 թվականին դեպի ԱՄՆ արտահանման ծավալը նվազեց՝ **կազմելով 1 մլն. ԱՄՆ դոլար**:

Հայաստանում այլումինի պահանջարկը և առաջարկը

Մատակարարող/արտադրող կազմակերպություններ

Ընդամենը 43 կազմակերպություն

Metexim; Edmet: Չմշակված այլումին

Rusal-Armenal: Այլումինե փայլաթիթեղ, այլումինե
թաղանթ/թիթեղներ

Գերակշիռ մասն արտահանում է փայլաթիթեղը որպես
հումք՝ վերջնական արտադրանք ստանալու համար:

Royal Print; Multi Tabak: Այլումինե փայլաթիթեղ (բարակ)

Փոքր մասնաբաժին: Հիմնականում արտահանվում է
ծխախոտի համար անհրաժեշտ փայլաթիթեղ, որը կարող
է (կամ ոչ) թղթապատ և/կամ այլ նյութերով

Ecoville: Այլումինե ձողեր ու խողովակներ: Արտահանում
խիստ փոքր ծավալներով՝ նախատեսված արևային
մարտկոցների համար:

Autobody; Rio Motors; Logist Auto; Armtech Auto:

Այլումինե համաձուլվածքների խողովակներ և
խողովակներ: Փոքրածավալ, հիմնականում
նախատեսված է ավտոպահեստամասեր և
աքսեսուարներ ստեղծելու համար:

Պահանջարկ ունեցող կազմակերպություններ

Ընդամենը 517 կազմակերպություն

Սևունդ ու խմիչքներ: Այլումինե փայլաթիթեղ (բարակ)

Grand Candy: կոնֆետների և շոկոլադե սալիկների փաթեթավորում
Marianna: կաթնամթերքի փաթեթավորում (կաթնային կնիք,
յոգուրտի կնիք և այլն)
Royal Armenia: սուճի փաթեթավորում

Շինարարություն: Այլումինե համաձուլվածքների պրոֆիլներ

Hakhverdyan Shinmontazh: արտաքին ճակատի համար դռների,
պատուհանների, կոմպոզիտային պանելների կառուցում:
EuroProfile: դռների, վերելակների, համակարգերի արտադրություն:
AM Group: այլումինե պատուհանների և դռների արտադրություն,
այլումինե պրոֆիլների և աքսեսուարների մեծածախ առևտուր:

Ծխախոտ: Այլումինե փայլաթիթեղ (բարակ)

Grand Tobacco, օգտագործվում է ծխախոտի փաթեթավորման
ներսում, կարող է պատված լինել թղթով

Դեղագործական: Այլումինե փայլաթիթեղ

A-Lab pharmaceuticals, Esco-Pharm, Medical Horizon: օգտագործվում է
դեղորայքի փաթեթավորման համար (blisterfoil)

«Ռուսալ-Արմենալ» – այլումինե փայլաթիթեղի արտադրության հայաստանյան շուկայի առաջատար

«Ռուսալ-Արմենալ»-ը Հայաստանում այլումինե փայլաթիթեղի հիմնական արտադրողն է: Վերջինս ռուսական **«Ռուսալ»** ընկերության դուստր կազմակերպությունն է, որը հանդիսանում է աշխարհում այլումինի արտադրության խոշորագույն ընկերություններից մեկը (**2022 թվականին համաշխարհային արտադրության 6.2%-ը**): «Ռուսալը» մասնագիտացած է շինարարության, էլեկտրոնիկայի, տրանսպորտի և այլ ոլորտների 700-ից ավելի կիրառություն ունեցող ապրանքների արտադրության մեջ:

“Ռուսալ-Արմենալի” արտադրանքը

Ստորև բերված արտադրանքի ցանկից երևում է, որ «Արմենալը» այլումինե փայլաթիթեղ է արտադրում այլ բիզնեսի համար՝ դրանից վերջնական արտադրանք ստեղծելու համար: **«Ռուսալ-Արմենալի» հիմնական գործառույթը հենց վերջնական արտադրանքը արտադրելը չէ:**

Այլումինե փայլաթիթեղ / արդյունաբերական ժապավեն

Այլումինե փայլաթիթեղ փաթեթավորման համար

Այլումինե փայլաթիթեղ կենցաղում կիրառման համար

Այլումինե փայլաթիթեղ՝ սննդի տարաների արտադրության համար

Այլումինե փայլաթիթեղ լամինացիայի համար

Այլումինե և այլումինե համաձուլվածքի շերտեր

Հաստությունը (մմ): 0.007 – 0.2; 0.2 – 1.5; 0.007 - 0.24; 0.007 – 0.025; 0.25 – 8.5; 0.035 – 0.01

Հայաստանում ալյումինե փայլաթիթեղի արժեչղթայի ընդլայնում. ապրանքներ ու ֆինանսներ

Կան այլումինե փայլաթիթեղի բազմաթիվ արտադրություններ, որոնք Հայաստանում կարող են ընդլայնվել

Սննդի փաթեթավորում

Շոկոլադե սալիկի փայլաթիթեղ,
խորտիկների փաթեթավորում

Առողջապահություն

Բլիստերային փաթեթներ
դեղերի համար, ռենտգեն
պաշտպանություն

Արդյունաբերական

Ջերմափոխանակիչներ,
խողովակների մեկուսացում,
կոնդենսատորի փաթաթում

Էլեկտրոնիկա

Էլ. պլատաներ, մարտկոցների
փաթեթավորում

Շինարարություն

Գոլորշու մեկուսիչներ,
տանիքի մեկուսացում

Ծխախոտի փաթեթ

Ծխախոտի փայլաթիթե
փաթեթավորում

Մեր դեպքում մենք

կկենտրոնանանք.

Սիգարետի փաթեթավորում

Սննդի փաթեթավորում

Դեղերի փաթեթավորում

Կոնդենսատորի փաթեթավորում

Մանրամասն փաստեր և ապրանքներ

Տվյալները 2022 թվական

Փայլաթիթեղ սիգարետի փաթեթավորման

Հաստոություն: 0.006 – 0.007մմ

Ծխախոտի արտադրանքը

Հայաստանում՝ 365 մլն ԱՄՆ դոլար

դոլար

Հրուշակեղենի փաթեթավորում

Հաստություն: 0.010 – 0.014 մմ

Հրուշակեղենի արտադրանքը

Հայաստանում 96 մլն ԱՄՆ դոլար

Դեղերի փաթեթավորում

Հաստություն: 0.025 – 0.028մմ

Դեղագործական

արտադրանքը Հայաստանում

18 մլն ԱՄՆ դոլար.

Կոնդենսատորի փաթաթում

Հաստությունը: 0.005 – 0.01մմ

Կոնդենսատորի արտադրանքը

Հայաստանում: -

Ապրանքների համար փաթեթավորման կառուցվածքի անուններ

HS Ծածկագիր	Արտադրանք	Պահանջարկ Հայաստան	Մատակարարում Հայաստանից	Հլոբալ ներմուծում (6-նիշ)
7607201000 7607111109 7607111901 7607191000	Սիգարետի ու հրուշակեղենի փաթեթավորում, Կոնդենսատորի փաթաթում	\$9.7 մլն.	\$1 մլն.	\$18.5 մլրդ.
7607199009 7607209000 7607119000 7607199001	Դեղերի փաթեթավորում	\$0.7 մլն.	13 մլն.	

Թիրախային երկրներ

(Ապրանքների ներմուծում 6-նիշ)

- Գերմանիա (1.2 մլրդ \$.)
- Ֆրանսիա (645 մլն. \$)
- ԱՄԷ (390 մլն. \$)
- Բելգիա (\$353 Mln.)
- Ռուսաստան (145 մլն. \$)
- Իրան (72 մլն. \$)
- Ղազախստան (19 մլն. \$)
- Կրաստան (3.5 մլն. \$)
- Բելառուս (2.5 մլն. \$)
- Ղրղզստան (2.3 մլն. \$)

Ֆինանսական ցուցանիշների ուսումնասիրություն և ենթադրություններ

 Սկզբնական ներդրումներ

 Գործառնական և այլ փոփոխական ծախսեր

 Այլ ենթադրություններ

Մեքենա-սարքավորումներ
1 արտադրական մեքենայի արժեքը՝ առաքմամբ և տեղադրմամբ **\$4 մլն.**

Տեղադրման ծախսերը
Տեղադրում Շինարարություն Դիզայն **\$1 մլն.**

Վաճառքի ծավալի նկատմամբ, տոկոս

Հումք 25%

Ընդհանուր ծախսեր և փոփոխական ծախսեր (առաջին 3 տարի) 60%

Ընդհանուր ծախսեր և փոփոխական ծախսեր (4-րդ տարի և ավել) 40%

Չեղչի դրույթաչափ 14%

Գնաճ 4%

Եկամտահարկ 20%

Մեքենաների մաշվածության ժամկետ տարի 15

Տեղական պահանջարկի աճ, տարի 10%

Համաշխարհային պահանջարկի աճ, տարի 5%

 Ընդհանուր ներդրումներ \$5 մլն.

 Կարողություն, տարի

Քանակ **7200** տոննա *Ծավալ* **\$30 մլն.**

Եկամուտների հաշվետվությունը և գործակիցները ցույց են տալիս, որ ներդրումը շահութաբեր է

	Տարի 1	Տարի 2	Տարի 3	Տարի 4	Տարի 5
Իրացում (տեղական ու համաշխարհային)	\$ 2,860,000	\$ 4,404,400	\$ 6,921,200	\$ 13,668,666	\$ 18,616,054
Հումք	\$ 715,000	\$ 1,101,100	\$ 1,730,300	\$ 3,417,166	\$ 4,654,013
Ընդհանուր ծախսեր ու այլն	\$ 1,716,000	\$ 2,642,640	\$ 4,152,720	\$ 5,467,466	\$ 7,446,421
Մաշվածություն	\$ 333,333	\$ 333,333	\$ 333,333	\$ 333,333	\$ 333,333
Վարձակալություն	\$ 250,000	\$ 250,000	\$ 250,000	\$ 250,000	\$ 250,000
Շահույթ մինչ հարկումը	\$ (154,333)	\$ 77,326	\$ 454,846	\$ 4,200,699	\$ 5,932,285
Չուտ շահույթ	(\$154,333)	\$61,861	\$363,877	\$3,360,559	\$4,745,828

Շահութաբերության ցուցանիշներ

PP
Տարի **5**

ROI
(5 տարվա միջին) **33.5%**

NPV
(5 տարի) **\$664 հազ.**

IRR
(5 տարի) **17.9%**

Հայաստանում գները մրցունակ են ներմուծման ցուցանիշների հետ

Ներմուծում | 2022

Ընդհանուր արժեք	\$10,400,000
Ընդհանուր ծավալ (տոննա)	2003
1 տոննայի գինը	\$5,200

Եթե հայկական արտադրության ինքնարժեքի հաշվարկում մուտքագրենք 10% սխալի մարժա, ապա արտադրության գինը Հայաստանում կմնա մրցունակ՝ **4817 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի դիմաց:**

Հայաստանի արտադրանք | առավելագույն կարողություն

Ընդհանուր ծախսեր	\$31,533,000
Ընդհանուր ծավալ (տոննա)	7200
1 տոննայի ծախս	\$4,380

Եթե ՀՀ կառավարությունը շուկայում այլումփնե փայլաթիթեղ արտադրող նոր արտադրողների համար հարկային արտոնություններ սահմանի, մեկ տոննայի գինը կկվազի **առնվազն 100 ԱՄՆ դոլարով մեկ տոննայի դիմաց:**

Հայկական արտադրության ծախսերը հիմնված են.

- Մեքենաների տարեկան առավելագույն հզորությունը՝ 7200 տոննա
- Փոփոխական ծախսեր առավելագույն արտադրության դեպքում
- Սկզբնական ներդրում. մեքենաների և սկզբնական տեղադրման ծախսերը
- Կառավարությանը վճարված հարկը

Ինչու՞ պետք է ընդլայնենք այսումինտ փայլաթիթեղի արտադրությունը Հայաստանում:

Շահութաբերություն

Մեր շահութաբերության ուսումնասիրությունն ապացուցեց, որ նախագիծը շահավետ կլինի ներդրողի համար

Մրցունակություն

Մեր ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ եթե Հայաստանում արտադրեինք այսումինտ փայլաթիթեղ, ապա գնագոյացումը մրցունակ կլիներ միջազգային շուկայի համար:

Փորձաքննություն

Ներկայիս արտադրական կարողությունները թույլ է տալիս ընդլայնել: Ոլորտում առկա փորձագետների առկայության դեպքում ավելի հեշտ կլինի նոր մեքենաների հետ աշխատելու համար վերապատրաստումը:

